

DRIEPAS

Verenigingsblad van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo

Jaargang 41

nummer 1

maart 2024

In dit nummer:

**'t Hoge Veld
Duiven**

**Vergaderstukken
Algemene Leden
Vergadering**

**Werken op
't Hoge Veld**

Verenigingsnieuws

**Zoektocht
M.A. Smit
(deel 3)**

**Halteplaats
Groessen**

**"Ciska, lees jij
eens voor .."**

www.hkdgl.nl

Inhoudsopgave

In dit nummer:

Inhoudsopgave	2
Voorwoord / Colofon	3
't Hoge Veld	4
Vergaderstukken Algemene Ledenvergadering	10
Werken op 't Hoge Veld	16
Verenigingsnieuws	18
Zoektocht naar M.A. Smit (deel 3)	19
Halteplaats Groessen (Gsn)	20
"Ciska, lees jij maar voor"	21

Op de voorkant:

Historische boerderij 't Hoge Veld, een wooninitiatief voor jongvolwassenen. Gezien vanaf de voorzijde aan de Wilgenlaan. Er moet nog veel gebeuren, maar het resultaat mag er zijn.
Foto: Jo Schepers.

Op de achterkant:

Historische boerderij 't Hoge Veld, bewoond door de familie Klaassen in de jaren 60 van de vorige eeuw.
Bron: Historische Kring DGL

Beste lezer,

In deze Driepas vindt u alle informatie / vergaderstukken voor onze **Algemene Ledenvergadering (ALV) op 26 maart 2024** in Huis van Loo, Loostraat 32, (vm. H. Antonius Abt kerk) in Loo.

De ledenvergadering begint om **19:30 uur** (inloop vanaf 19:00 uur). We hopen u daar te zien.

Aansluitend aan de ALV verzorgt Gerard Greven de lezing: **De geschiedenis van boerderij de Driegaarden.**

Eind december 1841 verhuisden Gradus en Anna Greven met hun vier kleine kinderen naar de zelfgebouwde boerderij aan de Driegaardensestraat in de buurtschap Nieuwgraaf. In 1951 werd Gerard Greven als vijfde generatie geboren op de Driegaarden. Van jongs af aan geïnteresseerd in alles wat met de historie van zijn ouderlijk huis en de omgeving te maken had. Met veel bewaard gebleven materiaal zal Gerard de 147-jarige geschiedenis van de Driegaarden boerderij uitleggen.

De lezing begint om **21:00 uur**. De toegang is gratis, maar meld u zich aan via secretariaat@hkdgl.nl of 0316-267381.

We besteden uitgebreid aandacht aan **'t Hoge Veld**, Rijksweg 62. Hoe een vervallen historische boerenhoeve is getransformeerd naar een hedendaagse woonbestemming voor jongvolwassenen met ASS. We duiken in de geschiedenis van dit Rijksmonument.

De Duivense beeldhouwer Will Schropp, al jarenlang gebruiker van 'n deel van de boerderij, verhuist naar een nieuw atelier en expositieruimte op het terrein van 't Hoge Veld.

De sociale ongelijkheid (ongelijke behandeling van personen, vanwege hun maatschappelijke positie en leefstijl) op de lagere scholen in Duiven in de beginjaren van de 20^e eeuw komt tot uitdrukking in het verhaal van "Ciska, lees jij maar voor".

Onlangs hebben we ook onze zoektocht naar burgemeester M.A. Smit kunnen afronden. In deze Driepas beantwoorden we de enige overgebleven vraag van onze zoektocht **"Is er een foto van hem"??**

Helaas is er nog niets te melden van de werkgroep i.o. die van de Liemerse kerken een samenhangend beeld van gebouw, interieur, religieuze voorwerpen, verhalen en overige kennis wil gaan vastleggen.

We zien u graag op de Algemene Ledenvergadering op 26 maart a.s.

Ik wens u veel leesplezier.

Martina van Hummel

Driepas is een uitgave van de Historische Kring Duiven-Groessen-Loo en verschijnt drie a vier maal per jaar.

Losse nummers € 5,95

Driepas is een begrip uit de bouwkunst: drie elkaar snijdende cirkels die samen een driehoek vormen, veelvuldig toegepast in gotische kerkvensters. In profane zin gebruikt als symbool voor de samenwerking van de kerkdorpen Duiven, Groessen en 't Loo.

Secretariaat / Redactieadres:

Remigiusplein 9
6921 BL Duiven

Bestuur:

bestuur@hkdgl.nl

Voorzitter:

vacature

Secretaris:

secretariaat@hkdgl.nl
D. van Sas

Penningmeester:

penningmeester@hkdgl.nl
E.Scheeres

Lid:

A. van Beurden

M. van Hummel

Driepas:

web.redactie@hkdgl.nl

De redactie behoudt zich het recht voor kopij niet of in aangepaste vorm te plaatsen of door te schuiven naar een volgend nummer.

IBAN: NL54RABO0315407484

BIC: RABONL2U

Iedereen -ook niet leden- die een vraag heeft over de geschiedenis van de drie Liemerse dorpen Duiven-Groessen-Loo kan hiervoor bij ons terecht. Stel uw vraag bij voorkeur via de mail: vragen@hkdgl.nl

Internet:

www.hkdgl.nl

Facebook:

<https://nl-nl.facebook.com/historische.kring.7>

Instagram:

<https://www.instagram.com/hkdgl/>

Oplage: 300 stuks

Het lidmaatschap van de Historische Kring kost €19,00 per jaar. Leden en abonnees buiten de gemeenten Duiven, Zevenaar en Westervoort betalen € 6,00 als bijdragen in de verzending en portokosten. Opzeggen van lidmaatschap of abonnement uitsluitend schriftelijk voor 1 december van het lopende jaar. Uit de uitgave mag niets worden overgenomen zonder schriftelijke toestemming vooraf en zonder bronvermelding.

't Hoge Veld

Van boerenhoeve naar woonboerderij

Op de historische boerderij 't Hoge Veld aan de Rijksweg in Duiven is door generaties landbouwers hard gewerkt om de kost te verdienen. Nu krijgt Rijksweg 62 een woonbestemming voor jongvolwassenen met een Autisme Spectrum Stoornis (ASS). Wanneer alles afgerond is gaat de gerestaureerde boerderij bijdragen aan een prachtige entree naar de dorpskern.

Wat is de historie van dit Rijksmonument? Op de monumentenlijst staat het omschreven als: Hoeve " 't Hoge Veld". Schilderachtige hofstede, oostelijk

van het dorp aan de met bomen omzoomde weg. T-vormige plattegrond, woongedeelte met ontlastingsbogen in de zijgevels en strodak. Volgens onderzoek stammen delen ervan al uit de 16de eeuw. Tijdens onze zoektocht stelden wij vast dat het in 1753 al eens te koop stond blijkens een artikel in de Amsterdamse Courant. Gegadigden konden er zowel in Zevenaar als in Arnhem op inschrijven. Notaris Vermeer in Zevenaar was de uitvoerder van deze verkoop zoals in het onderstaand krantenartikel te lezen valt.

In de nog volgende twee Termynen , als den 30 October , en den 27 November , zal ten huize van den Posthouder Plunisten binnen Sevenaer verkogt werden, een Hofstede 't Hogeveld, gelegen in 't Kerspel Duyven - Ampts Lymers, bestaande uit Huys Schuur, Hooyberg, Tuyn, Boomgaerden, Bouw en Weyland, groot circa 25 hollandsche morgen , waer van 7 morgen Weyland zyn ; de Koocondities zyn te lezen tot Sevenaer by den Landschryver Vermeer, en tot Arnhem by den Koopman P. Herx.*

Tijdbeeld Rijksweg 62

Het dorp Duiven kent al bewoning in de laat Romeinse tijd. De overwegend agrarische nederzetting lag op een rivierduin. De Liemers was vanaf de middeleeuwen lange tijd Kleefs bezit. De onderzochte boerderij is in het begin van de 18e eeuw op een kadasterkaart vastgelegd maar is in oorsprong al een stuk ouder.

Bouwtraditie en bedrijfsvoering

De nadruk in het boerenbedrijf lag tot halverwege de 19e eeuw vooral op een gemengd bedrijf, in de loop der tijd verschoof het accent steeds meer richting de veeteelt. Traditioneel waren alle boerderijen in Oost-Nederland en het aangrenzende Duitse grondgebied van het hallehuistype. De dragende constructie van alle boerderijen en schuren was opgebouwd met ankerbalkgebinten.

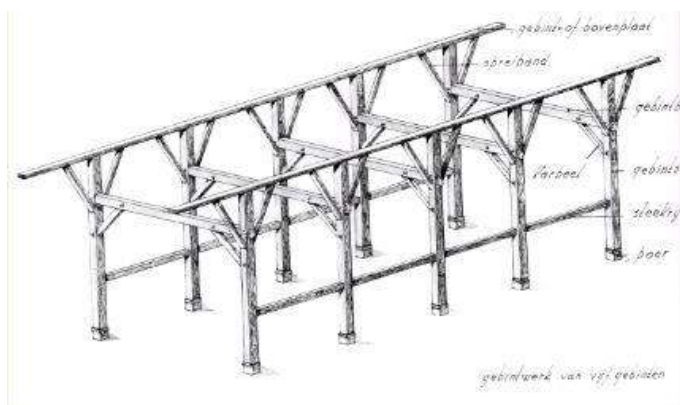

Foto: ARCX monumentenzorg en cultuurhistorie

17e eeuw

De huidige boerderij dateert uit de 17e of het eind

van de 16e eeuw. In de loop van de 17e eeuw werd het woongedeelte uitgebreid met een zogenaamde landheerskamer met een rijk vormgegeven zijgevel. De hoofddragconstructie die achter de gevels van de boerderij schuilgaat is in één bouwfase tot stand gekomen en dateert in hoofdopzet waarschijnlijk uit de 17e- of de late 16e eeuw.

Het gebouw had oorspronkelijk een rechthoekige plattegrond en was aan de linker- en rechterzijde van het woongedeelte nog niet uitgebouwd. In de loop van de 17e eeuw kwam de linker uitbouw tot stand en in die omvang is de boerderij ook op de 18e eeuwse Kleefse kadasterkaart weergegeven.

18e eeuw

In de 18e eeuw werd het woongedeelte van de boerderij uitgebreid en gemoderniseerd en kwam er een nieuwe voorgevel.

Uitbreiding met een zijkamer

Er zijn sterke aanwijzingen dat ergens in de 18e eeuw de landheerskamer het zelfstandige karakter verloor en onderdeel werd van de woning van de boerderij. In dezelfde tijd werd het woongedeelte aan de rechterzijde met een zijkamer uitgebreid, zodat een min of meer symmetrische T-vormige plattegrond ontstond. Het hele woongedeelte kreeg dezelfde hoogte en over het geheel realiseerde men een nieuwe rietgedekte kapconstructie met aan de beide zijgevels wolfeinden. Ook de voorgevel werd over de gehele breedte vernieuwd. De nieuwe voorgevel kwam een klein stukje meer naar binnen te liggen. Achter

de voordeur werd een gang gesitueerd, de benodigde ruimte daarvoor ging ten koste van de heerd. Boven de heerd legde men een nieuwe zolderbalklaag die opgelegd werd in de voorgevel en het tweede gebint. Het eerste gebint werd waarschijnlijk verwijderd, alleen het bovenste deel van de linker gebintstijl bleef bewaard.

Geut en schuur

Waarschijnlijk vrij kort na de realisatie van de rechter zijkamer, bouwde men tegen de achterzijde daarvan een (spoel)keuken die vanuit de deel toegankelijk was. Deze zogenaamde 'geut' had oorspronkelijk nog geen verdieping. In het begin van de 18e eeuw lag evenwijdig aan de oostzijde naast de boerderij een schuur die later vervangen werd door een schuur die meer naar de weg stond en schuin op de boerderij georiënteerd was. Mogelijk vormde de uitbreiding van het woongedeelte aan de rechterzijde de aanleiding voor deze verplaatsing, maar zeker is dat niet.

19e eeuw

In de 19e eeuw kwam grotendeels de huidige vensterindeling van het woongedeelte tot stand, met op de begane grond nieuwe Empire schuifvensters.

Vernieuwing vensters in het woongedeelte

In het archief bleef een foto bewaard van de voorgevel en de linker zijgevel van de boerderij van voor 1937. De linker zijgevel van het bedrijfs gedeelte was destijds een stuk lager dan in de huidige situatie en bevatte drie houten mestluiken. Op de foto is verder te zien dat de vensterindeling van het woongedeelte reeds is gewijzigd, met op de begane grond zesruits Empire schuifvensters. Deze modernisering heeft plaatsgevonden in de 19e eeuw, waarschijnlijk omstreeks 1850.

Detail rechter zijgevel: later in het werk ingehakte kozijnen van de luiken en vensters.

Foto: ARCX monumentenzorg en cultuurhistorie

De vensters en de voordeur werden, met uitzondering van de vensterkozijnen in de heerd, ingehakt ter plaatse van reeds bestaande (grotendeels smallere) gevelopeningen en in de voorgevel voorzien van strekken.

In de zolderborstwering was centraal in de gevel een luikopening opgenomen, rechts ter plaatse van de tussenverdieping bevatte de gevel een venster met roedeverdeling. Dit raam is mogelijk later, na het plaatsen van het huidige stolpvenster, verplaatst naar de luikopening.

20e eeuw

In 1937 maakte de bestaande schuur op het erf plaats voor een nieuwe varkensschuur die haaks tegen de geut werd gebouwd. Tegelijkertijd vernieuwde men de achtergevel en de beide zijgevels van het bedrijfs gedeelte. De geut kreeg een verdieping die recent is ingestort. Het interieur van het woongedeelte werd in de 20e eeuw in meerdere fasen gemoderniseerd, waarbij men tevens het plafond van de slaapkamer op de tussenverdieping verhoogde en de geut uitbreidde. Op enig moment zijn de stalinrichting en de hilden in het bedrijfs gedeelte geheel verdwenen.

Modernisering interieur woongedeelte

In het woongedeelte van 't Hoge Veld verwijst een deel van de huidige interieurafwerking nog naar een verbouwing in de jaren '20 of '30 van de 20e eeuw. De totale omvang hiervan is onduidelijk door latere verbouwingen en het ontbreken van archiefdocumentatie.

De modernisering omvatte onder andere het vernieuwen van de lambriserings in de gang, bestaande uit vlakhouten wandpanelen. De deur in de voorgevel kreeg een bijpassend bovenlicht met geometrische invulling, nog zichtbaar op een foto van de boerderij uit 1964.

Waarschijnlijk dateren ook de geprofileerde architraven (deuromlijstingen) van de deuren in de heerd, het stucplafond (op riet) met vlakke lijst in de opkamer en het ladderraam en het stolpvenster ter hoogte van de tussenverdieping uit deze periode. De paneeldeuren in het woongedeelte en de bijbehorende geprofileerde deurkozijnen zijn waarschijnlijk ouder en dateren mogelijk uit de 19e eeuw.

De laatste actieve landbouwer op dit bedrijf was de familie Klaassen-Janssen. De boerderij lag met de achterkant aan de Rijksweg. Het bijbehorende perceel aan de voorkant van de boerderij lag van de Rijksweg tot aan de huidige Kastanjelaan.

't Hoge Veld bewoond door fam. Klaassen 1965-1972
Foto: Fam. Klaassen

Voor realisering van woningbouw op dit perceel kocht de gemeente in 1972 de boerderij en bijbehorende grond.

Aan de familie Klaassen-Janssen gingen meerdere bewoners/gebruikers vooraf. Voor zover we deze gegevens hebben kunnen achterhalen worden deze verderop beschreven.

Uit de Atlas van het Ambt Liemers blijkt dat rond 1735 een heel groot deel van de gronden op bevel van de Pruisische koning in 4 jaar tijd door zo'n vijftal Pruisische Offiziere in kaart waren gebracht.

Hiermee kwam ook de atlas van het Ambt Lymers van de hand van kapitein Guionneau tot stand. Uit die basis is de Atlas van het Ambt Liemers door A.W.A. Bruins over de eerste helft van de 18de eeuw ontsproten en waaruit de gebruikte informatie is gehaald.

Op deze kaart bij de pijl 't Hoge Veld met de gearceerde percelen die erbij hoorden.

Op de Pruisische kaart zien we Das Hohe Feldt aangegeven staan onder de nummers 85 t/m 95.

Daarbij horen de eigenaren zoals daarin ook beschreven en hieronder bijgevoegd zijn.

Perceelnr.-Omschrijving-Eigenaar	Oppervlakte in morgen en roeden
Nr. 85 t/m 95 "Das HOHE FELDT" (Das HOHE FELD)	
85. stede, ∆∆ Königlich	∆∆, t 84r
86. " " " " " " " " " " " "	b 462r
87. Hoogefeld, Kirche zu Duwen (kerk van Duiven)	b 478r
88. " " " " " " " " " " " "	b 158r
89. Hohefeldsche hof, Junfr. von den Felde	b 4m 103r
90. " " " " " " " " " " " "	t 137r
91. " " ∆∆ " " " " " " " " " "	∆∆, bg 1m 3r
92. " " " " " " " " " " " "	b 92r
93. " " " " " " " " " " " "	b 101r
94. Ganzestück, Abteij zu Elten	b 2m 390r
95. " " " " " " " " " " " "	b 3m 54r

Wat op de "Pruisische" kaart opvalt is dat het totale oppervlakte langs de huidige Rijksweg met bebouwing doorloopt tot aan de Kastanjelaan (voorheen Droostraat). Het totale oppervlak van Das Hohe Feldt was toen blijkbaar groter. Zo is de woningbouw aan de Wilgenlaan en Elzendreef voor een groot deel op de oorspronkelijk hoeve gebouwd. De Remigiuskerk is op de kaart bij nr. 60 zichtbaar.

In 1810 werd Nederland ingelijfd bij Frankrijk, met als gevolg dat grondbelasting wordt ingevoerd. Voor die belasting wordt gestart met opmeten, schatten en tenaamstelling van grondeigendom. Dan ontstaat de Kadastrale Atlas Gelderland 1832 Duiven, Groessen en Loo waarin ook het e.e.a. vastligt over bewoners van 't Hoge Veld.

In die atlas staan de gearceerde percelen van deze hoeve onder: Jacobus Offenbergh.

Hij bezat en/of pachtte de volgende percelen :

C 25 huis en erf	0.19.90 ha
C 26 tuin	0.15.00 ha
C 27 boomgaard	0.30.20 ha
C 28 weiland	0.88.40 ha
C 12 bouwland	1.04.00 ha
C 18 bouwland	0.39.40 ha
C 20 bouwland	0.97.00 ha
C 21 bouwland	0.91.20 ha
C 51 bouwland	3.11.80 ha

